B7.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 13 października 1932 r. 740.

Treść numeru:

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE. Dział.Str.

----:§:----

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s A i d a s" o s t o s u n k a c h m i ę d z y r z ą d e m a K o ś c i o ł e m k a t o l i c k i m n a L i t w i e ."Lietuvos Aidas" Nr.231 z 11.X.32 r.Art.p.t."W dalszym ciągu niejasne". Streszczenie:

Stosunki między państwem a Kościołem katolickim na Litwie ułożyły się w ostatnich latach w sposób bardzo swoisty. Rząd Republiki, pragnąc nietylko podtrzymać wiarę katolicką lecz i ustalić podstawy prawne w stosunkach Kościoła katolickiego z państwem zawarł w 1927 r. konkordat ze Stolicą Apostolską. 5 lat już upływa od utworzenia konkordatu, a tymczasem stosunki między państwem a Kościołem wydają się znacznie bardziej skomplikowane niż przed utworzeniem konkordatu. Niektórym się wydaje, że przyczyn tego powikłania szukać należy właśnie w samym konkordacie, który miał wnieść jak najwięcej jasności. Jednak podkreślić należy, że przyczyną komplikacji nie jest niewątpliwie mniej lub więcej udany traktat, a tylko wysiłki przedstawicieli pewnego kierunku politycznego zmierzające do przerobienia konkordatu na własną modłę.

Ostatnio odbyła się w Kownie konferencja Centrum Akcji Katolickiej. Nie jest ona najwyższym organem Kościoła katolickiego na Litwie. Nie należy do jej kompetencji decydowanie w sprawach stosunku Kościoła do państwa. Tem niemniej w konferencji tj wzięło udział wielu duchownych katolickich różnych stopni, od których w praktyce bardzo wiele zależy i którzy wpływają na układ stosunków między Kościołem a państwem. W związku z tem na konferencję zwrócić należy odpowiednią uwagę. Z nastrojów konferencji można odtworzyć obraz stosunków między Kościołem a państwem w najbliższej przyszłości.

Konferencja Centrum Akcji Kat. nic niestety nie wyjaśniła i żadnych zmian nie wniosła. Na konferencji się okazało jedynie, że katolicy w sprawach politycznych nie są jednomyślni i że jedność duchowieństwa cierpi z powodu politycznych różnic.

Zachodzi pytanie, dlaczego na Litwie stosunki między państwem a katolikami tak się skomplikowały? Przecież państwo w wielu wypadkach okazało szczególną tolerancję, niekiedy nawet zamykając oczy na sprawę swego prestige'u /np.sprawa odbywania kary przez skazanych sądownie duchownych/. Jednak tolerancja władz państwowych nie znajduje u katolickiego duchowieństwa uznania.

Konflikt między rządem włoskim a Watykanem zakończył się szczerem pojednaniem. Wprawdzie na Litwie metody włoskie niekoniecznie miałyby być stosowane, tem niemniej metody te we Włoszech poskutowały doskonale. Może więc i na Litwie wypadnie metody te zastosować i sprawę stosunków rządu z Kościołem stanowczo postawić. Tautininkowie i rząd tautininków są w stosunku do Kościoła nastrojeni więcej niż przyjaźnie. O ile jednak ten życzliwy stosunek nie będzie nadal oceniany, a tautininkowie niemal przemocą od Kościoła odpychani, to zyska na tem zapewne tylko jedna opozycyjna partja polityczna, ale nie Kościół katolicki.

K r o n i k a .

N o w y z a r z ą d C e n t r u m A k c j i K a t o l i c k i e j. "Rytas" /215/: Do nowego zarządu K.V.C./Centrum Ak.Kat./ weszli: prof.Fr.Kurajtis, prof.ks.Usoris, prof.J.Mieszkauskas, dr.J.Leimonas oraz p.Serejkisówna. Resztę brakujących członków wyznaczy arcybiskup Metropolita kowieński.

K s i ę ż a - t a u t i n i n k o w i e p r z e d t r y b u n a ł e m K u r j i b i s k u p i e j ."Dzień Kow."/231/:W organie Kurjii biskupiej "Tiesos" Kelias" ukazało się zawiadomienie o suspendowaniu ks.Gajdamawicziusa, który, jak wiadomo, objął stanowisko zastępcy cenzora filmowego. Obecnie oprócz ks.Gajdamawicziusa władze kościelne zawiesiły w wykonywaniu czynności kapłańskich również ks.Tamoszajtisa.Ks.Tamoszajtis złożył kilka skarg,lecz pomimo to trybunał Kurji decyzji swej nie cofnął.Pozatem za nieprzestrzeganie dyrektyw Kurji trybunał Kurji pociąga do odpowiedzialności ks.kan.Tumasa i prof.ks. Kemeszisa.Ks.Kemeszis oskarżony jest o niestosowne wyrażanie się o władzach kościelnych w swym artykule,zamieszczonym w "N.Romuva" n.t. konsolidacji stosunków pomiędzy narodowcami a chrz.- demokracją.

N o w e   p r z e p i s y   d l a   n a u c z y c i e l i ."Echo"/279/: M-stwo Oświaty wydało nowe przepisy w sprawie uzyskania praw nauczycielskich w szkołach średnich.Obok nauczycieli posiadających cenzus M-stwo Oświaty udziela praw nauczycielskich osobom, które uzyskały specjalne wykształcenie w wyższej uczelni, o ile dane osoby wykładają swój specjalny przedmiot w szkole niższej lub średniej conajmniej dwa lata po 12 godzin tygodniowo i o ile szkolna praca tych osób zyskała korzystne atestacje inspektora lub dyrektora szkoły.

IX - t e   p o s i e d z e n i e   p l e n a r n e   P r z e d s t a w i c i e l s t w a   S t u d e n t ó w ."Lietuvos Aidas" /222/: W tych dniach odbyło się IX-te posiedzenie plenarne Przedstawicielstwa Studentów uniwersytetu kowieńskiego. Na posiedzeniu tem przyjęto budżet Przedstawicielstwa na 1933 r. w wys.394 tys.lt.

S p r a w a   w y d a w n i c t w a   s ł o w n i k a   j ę z . l i t e w s k i e g o ."Liet.Aidas" /220/: Od dłuższego czasu już pracuje nad ułożeniem słownika jęz.litewskiego specjalna komisja.Przewiduje się, że koszty słownika wyniosą ok.2 milj.lt.

S p r a w a   "s z p i e g ó w"   p o l s k i c h ."Rytas" /203/:Prokurator ułożył akt oskarżenia w sprawie aresztowanych "szpiegów"polskich: Gudonisa -Gudelewicza, Reingolda, szeregowca Noreyki i rolnika Grigonisa. Wszyscy oni zostali osadzeni w ciężkiem więzieniu.

Z   p r a c   R a d y   P a ń s t w a ."Rytas" /203/:Rada Państwa ułożyła już kilka projektów ustaw i przesłała je do rozważania Gabinetowi Ministrów. Wśród przesłanych ustaw znajduje się ustawa o reorganizacji sądownictwa, adwokatury, wprowadzenia specjalnej ochrony, o hipotece, wykonywaniu licytacyj, akcyzach i monopolach.

VII.SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

D o k o ł a   s p r a w y   s e s y j   T r y b u n a ł u   N a j w y ż s z e g o   w   K ł a j p e d z i e ."Dzień Kowieński" /231/: 10 b.m. przybył do Kowna prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego dr.Schreiber.Podjął on układy z rządem w sprawie powziętej przez rząd uchwały, aby Trybunał Najwyższy nie jeździł na sesje do Kłajpedy, lecz sprawy kłajpedzkie rozpatrywał w Kownie. Dr.Schreiber zabiega u rządu, aby uchwała ta została uchylona. Jak podają, rząd odrzucił prośbę prezesa Dyrektorjatu kłajpedzkiego.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

S p r a w y   s ą d o w e   L i t w i n ó w ."Vilniaus Rytojus" /81/: 8 b.m.wileński Sąd Okręgowy rozpatrywał sprawę trojga Litwinów ze wsi Kruminie gm.olkienickiej:Stanisława Kazanasa, Heleny Kazanaso-wej
S p r a w y   s ą d o w e   L i t w i n ó w ."Vilniaus Rytojus" /81/. 8 b.m.wileński Sąd Okręgowy rozpatrywał sprawę trojga Litwinów ze wsi Kruminie gm.olkienickiej:Stanisława Kazanasa, Heleny Kazanaso-
wej i Józefa Czerniauskasa oskarżonych o organizowanie w Kruminiach tajnych zebrań i podjudzanie ludności przeciwko państwu. Starosta wil.-trocki ukarał w swoim czasie wszystkich oskarżonych grzywną po 500 zł. Sąd Okręgowy wszystkich oskarżonych uniewinnił.

6 b.m.wileński Sąd Apelacyjny rozpatrywał sprawę komendanta harcerzy litewskich studenda Fr.Zyżmarasa, oskarżonego o śpiewanie wraz z innymi harcerzami w Daugieliszkach i Ignalinie pieśni litewskich, w których były słowa następujące: Szybko Wilno będzie nasze, Bierzmy za broń, bijmy Polaków i wyganiajmy ich z Litwy.

Po przemówieniach prokuratora i obrońcy przekazano spra -